

متن پرسش

سلام علیکم. استاد: با توجه به مباحث تجرد نفس و مسئله‌ی معاد در حکمت صدارتی که «هم‌اکنون قیامت همه برپاست» و این‌که خود پیامبر هم فرمودند: «الان قیامتی قائم». پس قیامت چیزی نیست که آینده بوجود بیاید و هم اکنون وجود دارد و ما به دلیل کثرت حجاب‌ها نمی‌توانیم آن را ببینیم. اما این‌جا یک سوال پیش می‌آید. بعد از صراط و کتب و ... هر کسی با توجه به درجه‌ی نفسش یا در یکی از مراتب جنت است و یا در یکی از مراتب آتش است. پس حساب همه مشخص شده است. یا جهنمی است و یا بهشتی است. اما ما در دنیا چگونه می‌توانیم بگوییم الان قیامت همه قائم است. در حالی‌که من در یک روز ممکن است چند بار بهشتی باشم به دلیل کارهای خوبی که انجام دادم و چند بار جهنمی باشم به دلیل کارهای بدی که انجام داده‌ام. حال در بین آن کارهای خوب یک کار واقعاً از سر خلوص بوده و برای به امید لقای خداوند انجام شده و یک کار در همان روز از سر میل به نعمات بهشت بوده است. و یا در همان روز یک ریا و نفاق انجام می‌دهی که یک مرتبه از آتش است و کاری دیگر انجام می‌دهی مثل دروغ که مرتبه‌ی دیگری از آتش است. حال با توجه به این‌که قیامت همه اکنون برپاست پس یا باید در بهشت باشند و یا در جهنم، و اگر در بهشت باشند در درجه‌ی خاص و متعلق خود هستند و در جهنم هم همچنین. در حالی‌که ما در روز چند بار جهنمی هستیم و چند بار بهشتی و حالت جهنمی‌مان هم ثبات ندارد گاهی با عملی در عمق آتش قرار داریم و گاهی در آتش قرار داریم ولی شدتش فرق دارد. این حالت‌ها چگونه با همدیگر قابل جمع است؟

متن پاسخ

باسمه‌تعالی: سلام علیکم: همان‌طور که در حدیث معراج داریم رسول خدا «صلوٰة‌الله‌علیه‌وآله» وقتی از اهل بهشت دیدن کردند و دیدند فرشتگانی که مشغول ساختن قصرها برای اهل بهشت‌اند، بعضاً متوقف می‌شوند و باز به کار ادامه می‌دهند و چون حضرت علت را پرسیدند، جبرائیل عرض کرد؛ وقتی از طرف اهل زمین مصالح لازمه که همان توحید الهی بود برسد، آن‌ها مشغول کارند. پس معلوم می‌شود اهل بهشت یعنی آن عده‌ای که رویهم‌رفته اهل بهشت‌اند، گاهی که کوتاهی می‌کنند از ساختن بهشت خود محروم می‌شوند و مسلم اهل آتش نیز به همین شکل‌اند، و این جنبه‌ی کلی شخصیت آن‌ها است. ولی در یوم‌الحساب جنبه‌های جزئی هرکس مشخص می‌شود و حتی ممکن است آن‌هایی که اهل بهشت هستند و برای خود قصرها هم ساخته‌اند مجبور باشند مدتی از آتش عقاید باطل و اخلاق فاسد عبور کنند تا شایسته‌ی آن وجه آرمانی خود شوند. موفق باشید